

Sic omnia quæ Navi vel Curru vehuntur, simul cum ipsa Navi vel Curru, hujus Virtutis fiunt capacia; Unde quando lapis rectà (vel pila) sursum projiciuntur, duplicem acquirunt impulsus, unum à navi vel curru, alterum à manu projicientis: non itaque perpendiculariter ascendunt descenduntque, sed currum vel navim in aëre sequuntur, & manum projicientis repetunt, etiamsi cur-

rus vel navis in sua latione maneat.

Res parva, rei magnæ, parum virtutis impulsivæ imprimere potest; Sic ex. gr. malleus incudi non sensibilem imprimat effectum hujus virtutis; unde solea Equorum ferrea (germanicè *Ein-Hufeisen*) super incude, hominis ventri imposita, malleo & acuto ferro discuti seu in frustra comminui potest, absque ullâ ventris seu hominis læsione & damno.

Res minor majori partem virtutis Impulsivæ imprimere potest.

CAPUT III.

De Natura & Qualitatibus Virtutis Impulsivæ.

Natura Virtutis impulsivæ est, ut uno eodemque impetu tam ante quam retro agere possit.

Virtus impulsiva, omnem partem versus, operari potest, ut in Hollandia experiuntur ii, qui super glaciem, Soleis ferreis induti, uno impetu, tam rectum quam circula rem cursum instituere possunt. Hæc virtus dum in majoribus corporibus, quæ scilicet sunt ejusdem materiæ, majorem habet effectum, (ut capite antecedenti dictum) sequitur quod per illam majora corpora longius projici & etiam in majori circumferentiâ in gyrum circumduci possint, quam corpora minora.

Virtus impulsiva operatur tam secundum rectam lineam, ut & Circularem quam ipsum Vorticem.

Et quidem, quoad longitudinem vel distantiam, (id est, quoad lineam rectam) quotidianâ constat experientia, quod minor globus adhibitâ omni vi, nunquam possit ad tantam distantiam projici quam major, si est in debita proportione.

Eodem quoque modo in linea circulari, minor globus filo liberè circumductus, non potest in tanta circumferentiâ circumduci vel circumvibrari quam major.

Experimentum à tam Rectâ quam Circulari.

Vide Iconism. XVIII. Fig. I.

Sit globulus plumbeus *a*, mediante filo *ab* alligatus baculo *bc*, hic globulus *a* beneficio istius baculi ab aliquo (si filum est in debita longitudine vel proportionatâ distantia) optimè in gyrum circumduci vel vibrari potest; quando autem distantia seu filum nimis longum: contra globulus ad talem distantiam non satis ponde-

rosus est, circumductio aut perficitur difficilè, aut denique in nullum volatum seu vibrationem perducitur potest.

Experim. à tam Vortice ipso, quam Circulatione.

Factoriari, ex assere roboreo, segmentum sphaeræ concavæ, eâ capacitate vel circumferentiâ quâ possibile est, & instructum baculo ferreo *ab*, per medium asseris tanquam axe transeunte, ita ut possit sicut turbo vel trochus celeriter circumgyrari. Deinde superimponere aliquot globulos marmoreos (quibus scilicet pueri ludere solent) diversæ tamen magnitudinis, & videbis propter celerem circumgyrationem majores ad marginem magis accedere, minores autem magis ad centrum sese applicare. Atque hæc est causa, quod inter diversa semina, prout sunt grana papaveris, cannabis, pisi, &c. quando in vas aliquod concavum *verbi gratiâ* paropsidem (vulgò *eine Mulde*) immittuntur & agitantur, semper majora grana à centro ascendant & extrema seu exteriora petant: contra, minora magis in inferiori loco seu juxta centrum versentur. Imò hic ordo circumgyrationis in Jovis Satellitibus videtur oculis; ita quantò major Satelles, tantò major orbis, tantoque magis distat: & qui vicinior est, minor est.

Vide dist. Iconism. Fig. II.

Quia autem sine dubio omnis virtus suo subjecto proportionata est; sequitur virtutem impulsivam quæ imprimatur corpori alicui, corpori isti pro-

Corpora majora, longius naturâ remouentur à centro quam minora.

Virtus proportionata est suo subjecto.